

28/3/04

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΟΙ ΜΑΛΛΙΑΡΟΙ

Δέν είχα τήν τύχη νά διαβάσω τήν ὁμιλία τοῦ κ. Ξενοπούλου πούθενά ὡς τήν ὥρα. Διάβασα ὅμως σ' ἓνα ἄρθρο τοῦ κ. Ἐπισκοπόπουλου, («Νέον Ἄστυ» 11 Φεβρ.), τὰκόλουθα: «Ὁ κ. Ξενοπούλος ἔδωκε τὸν ὄρισμόν τοῦ μαλλιάρου, καὶ ὁμολογοῦμεν ὅτι τὸν εὐρίσκουμεν πολὺ ἐπιτυχή. Μαλλιάρόν, «κατὰ τὸν κ. Ξενοπούλου, λέγεται κάθε ἔργον τέχνης τὸ ὁποῖον ἐλέγχει μίαν ἀποτυχοῦσαν προσπάθειαν πρωτοτυπίας καὶ τελειότητος»

Ἄν ὅμως αὐτὸς εἶναι ὁ μαλλιαρισμὸς, ἔπρεπε, νομίζω, νὰρχίσουμε ἀπὸ τὰ δράματα τοῦ Ἀντωνιάδου. Καὶ μῆτε αὐτὰ. Ἴσως ἴσως ἀπὸ τὸ φτωχοπρόδρομο· ἐνῶ ὁ μαλλιαρισμὸς ἀρχίζει ἀπὸ τὸν καμμένο τὸν Καμπίση, καὶ ποῦ τελειώνει, καλὰ καλὰ δὲν ξέρουμε μῆτε αὐτοὶ ποῦ τὸν κρίνουν. Π. χ. ὁ κ. Ἐπισκοπόπουλος βρῖσκει τὸν ὄρισμόν τοῦ κ. Ξενοπούλου κάπως στενὸν, καὶ γιὰ νὰ τὸν ἐκφράσῃ, βάζει μέσα καὶ τὸν Παλαμᾶ (δὲ συμφωνοῦμε ἐδῶ, μὰ ἄς εἶναι) καὶ τὸ Μετερλίγγο. Τὸν Ψυχάρη ὅμως ὄχι. Κι' ἀφοῦ ὁ Ψυχάρης δὲν εἶναι μαλλιάρος, (εἰδμεν ἂν εἴτανε, δίχως ἄλλο θὰ τὸν ἀνάφερνε ὁ κ. Ἐπισκοπόπουλος), πᾶει νὰ πῆ πῶς ὁποῖος γράφει τῆ δημοτικῇ δὲν ἔπεται πῶς εἶναι καὶ μαλλιάρος, καθὼς οἱ πῖο ἀλαφρόμυαλοι τσαμπουνίζουν. Ἀφοῦ ὅμως πάλι δὲν ἔχει τίποτε κοινὸ ἢ γλῶσσα μὲ τὸ μαλλιαρισμόν, γιατί, —ἀκολουθώντας πάντα τὸν ὄρισμόν τοῦ κ. Ξενοπούλου, — νὰ μὴ βάλουμε μέσα καὶ τὰ περίφημα «Ἄλγη»; Καὶ τέλος, ἐπειδὴ συζητησιὸν δὲν ἔχει πῶς ὅσα ἔργα φιλολογικὰ καταπιστάκαμε αὐτὰ τὰ ἑκατὸ χρόνια, ἄς ποῦμε, ἐλέγχουν ὄχι μίαν, ἀλλὰ **χιλίας** δυὸ ἀποτυχοῦσας προσπάθειαι κτλ., (ἀφήνοντας ἔξω ἓνα Σολωμὸ καὶ δυὸ τρεῖς ἄλλους), κατανοοῦμε στὸ νόστιμον συμπέρασμα πῶς ὁ μαλλιαρισμὸς εἶναι ἀρρώστια ποῦ ἐπιασε πρῶτα πρῶτα μέσα στὸ ἀμέτρητον κοπάδι τῶν Καθαριστάδων, ἐκείνων ἴσα ἴσα ποῦ σκίζουνε τὸ λαϊκόν τους μὲ τοὺς μαλλιάρους!

Ὁ κ. Ἐπισκοπόπουλος ὅμως μᾶς ξηγᾷ πῶς «μαλλιάρᾳ εἶναι τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα τολμοῦν ἀνεπιτυχῶς κάτι τι νέον, τὰ ἔργα τὰ ἐπαναστατικά». Ἄν τὸ λέη αὐτὸ ὁ κ. Ξενοπούλος ἢ ὄχι, δὲν ξέρω. Ὑποθέτω πῶς κάτι τέτοιο πρέπει νὰ εἴπῃ, ἂν καὶ δὲν τὸ ἀναφέρνει ὁ ὄρισμός του. Προσθέτει ὡς τόσον ὁ κ. Ἐπισκοπόπουλος πῶς «ἔπρεπε νὰ καταταχθοῦν μεταξὺ τῶν μαλλιάρων καὶ τὰ ἔργα τὰ ἀπλῶς μὴ ἐννοούμενα ἀπὸ τὸν πολὺν κόσμον», καὶ γι' αὐτὸ δὲ βάζει μέσα καὶ τὸν Παλαμᾶ καὶ τὸ Μετερλίγγο. Γιατί δὲν ἔβαλε μέσα καὶ τὸν Αἰσχύλον καὶ τὸν Γκαίτη δὲν ξέρω. Ἴσως ἐπειδὴ δὲν εἶναι σύγχρονοι αὐτοί. Ἀγκαλιὰ μῆτε ὁ Καμπίσης δὲν εἶναι πῖο σύγχρονος.

Ὅστε ὁ ὄρισμός τοῦ Μαλλιαρισμοῦ ἀκόμα δὲ βρέθηκε, ἐξὸν ἴσως ἂν ποῦμε πῶς τὰ μαλλιάρᾳ ἔργα πρέπει νὰ εἶναι καὶ σύγχρονα. Τότες ὅμως πρέπει νὰ βάλουμε καὶ τὰ ὄρατα ἐκεῖνα ποιητικὰ δηγήματα τοῦ κ. Ἐπισκοπόπουλου μέσα στὸ σακκὶ τοῦ μαλλιαρισμοῦ. Καὶ τὸ λέγω αὐτὸ γιὰ νὰ δεῖξω πάλι πῶς μαλλιαρισμὸς καὶ καθάρια δημοτικῇ δὲν πηγαίνουνε μαζί πάντα, καὶ πῶς μαλλιάρος, κι ἀπὸ τοὺς καλοὺς μάλιστα, εἶναι ὁ ἴσος ὁ κ. Ἐπισκοπόπουλος.

Ἴσως ὅμως ὁ κ. Ἐπισκοπόπουλος δὲ θέλησε νὰ νὰ φέρῃ τὸνομά του ὁ ἴδιος. Πολὺ φυσικὸ αὐτό. Ἐκεῖνο ποῦ δὲν μοῦ φαίνεται φυσικόν, κι ἄς μὲ συμπαθήσῃ, εἶναι νὰ προστρέχῃ κάθε λίγο σὲ ξενικά παραδείγματα, κι ὄχι μὲ ξένον μάτι, παρὰ μὲ τρόπο δὲ νὰ εἴτανε δικὰ μας, ἢ τοῦλάχιστο δὲ νὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι δικὰ μας. Νὰ μᾶς φέρῃ στὴ μέση λόγου χάριν τὸ Μετερλίγγο, ἀνθρώπο ποῦ ὅταν ὁ τελευταῖος Βορεινὸς τὸν ἐκώφευε, ὁ πρῶτος δικὸς μας ἀκόμα δὲ θὰ τὸν ἐκώφευε, καὶ μῆτε θὰ τὸν ἐκώφευε ὅσο εἶναι ἑστέρος Ρωμῖος, κι ὄχι συννεφιασμένος Βορεινός. Τὸ πῖο μμποροῦσε, θαρρῶ, νὰ μᾶς πῆ μὰ καὶ καλὴ ὁ κ. Ἐπισκοπόπουλος πῶς ὅλοι οἱ ξένοι γιὰ τὰ μᾶς εἶναι μαλλιάροι, καὶ θὰ εἶναι γιὰ πάντα.

Τόσον μαλλιάροι, ποῦ ὁ ὑποφαινόμενος, ὕστερ' ἀπὸ τριάντα ἑπτὰ χρόνια ζωῆ στὴν Ἀγγλία, βάλθηκε τίς προάλλες νὰ μελετήσῃ καὶ νὰ νοιώσῃ ἓνα σονέττο τοῦ φίλου τοῦ κ. Ἐπισκοπόπουλου Ντάνιελ Γαβριήλ Ροζέττη, καὶ δὲν τὸ καταγερῆ κι ὁ λόγος πολὺ ἀπλός. Ἐμένα τὰ ψυχικὰ μου μάτια εἶναι συνηθισμένα νὰ βλέπουνε μονάχα στὸ φῶς, κι ὁ Ροζέττης ἀπαιτεῖ μάτια συνηθισμένα καὶ στὸ σκοτάδι μέσα νὰ βλέπουνε.

Ἦστερ' ἀπὸ τέτοια πολὺδαθη διαφορὰ Εὐρωπαϊκῆς καὶ Ρωμαϊκῆς ψυχῆς, μοῦ φαίνεται δὲ χάσο μὲρι νὰραδιάζουμε κάθε λίγο μεγαλόχημα ξένα ὀνόματα μέσα σὲ ἄρθρα γραμμένα γιὰ νὰ φωτίσουν τὸ ρωμαϊκόν κοινόν. Ἡ τοῦλάχιστο, ἀφοῦ κάμνουν τὸν κόπο οἱ μαλλιαρολόγοι καὶ μᾶς ἀναφέρουν αὐτοὺς τοὺς ξένους, ἄς τὸ κάμνουνε κἂν ὅπως οἱ Σπαρτιάτες ἐφῆρναν Εἰλωτες μεθυσμένους νὰ τοὺς δεῖξουνε στὰ παιδιὰ τους, κι ὄχι πῶς εἶναι οἱ ξένοι γιὰ καταφρόνιον δὲν τοὺς Εἰλωτες, παρὰ γιὰ νὰ μᾶς δεῖξουν τὸ τί μᾶς προσμένει ἂ γυρεῖουμε νὰ τοὺς μιμηθοῦμε. Καὶ βάζοντας τότες πλάγι τους ὅσους ἔχουμε μαλλιάρους, θὰ μετροῦσαν νὰ μᾶς βροῦνε, μὲ λίγο παρατηρητικόν, πῶς πῖο εὐκόλον καὶ πῖο σωστὸ ὄρισμόν τοῦ μαλλιαρισμοῦ ἀπ' αὐτοὺς ποῦ μᾶς ἔδωκαν, ὡς τὰ τώρα, καὶ θὰ μᾶς ἐλέγαν πῶς «Ὁ μαλλιαρισμὸς εἶναι ψυχολογικὸ πάθημα, ποῦ συμπτωμά του εἶναι νὰ σκιαζέται ὁ ἀρρώστος μὲ ξένα καλλιτεχνικὰ ἔργα, γραμμένα γιὰ ψυχρὰ διαφορετικὰ ἀπὸ τίς Ρωμαϊκὰς ψυχὰς, νὰ φαντάζεται πῶς τὰ νοιώθει, καὶ τέλος νὰ περιγράψῃ κι ὁ ἴδιος ξενικὰ νοήματα κ' αἰσθήματα μὲ ξενικοὺς ιδιωτισμούς, καὶ μὲ μόνο λέξεις Ρωμαϊκὰς, εἴτε δημοτικὰς εἴτε καθαρεύουσας».